

מעריך סדנא

גבולות ותנאי השטח לתיקון

רקע

סדנא זו פותחה מתוך הבנה כי תהליכי תיקון הלב לאחר הפרות משמעת יכולות להתבצע רק במצבים בהם יש גבולות גזרה מוגדרים הן למחנך והן לחניכים. תהליכי תיקון יכולים להתבצע רק איפה שיש סדר ובהירות לגבי מה מותר ומה אסור לעשות בתוך הקהילה. שכן תהליך התיקון הוא בעצם תהליך שעושים עם חניך שחצה גבול – בירור הסיבות לחציית הגבול והערכים שנפגמו בשעת חציית הגבול, אך אם הגבול לא הוגדר מראש והחניך בכלל לא ידע על קיומו של הגבול – אין הרי מקום לדיון הנ"ל וממילא אין מקום לכניסה לתהליך תיקון). על כן סדנא זו נועדה לבירור ראשוני של גבולות הקהילה, חידוד החשיבות לסגור מלא ולבהירות מכסימלית בין אנשי הצוות ואל מול החניכים.

בנוסף – כל מחנך ידע לומר כי לא על כל הפרת משמעת הוא יתחיל בתהליכי תיקון (שמלווים בדיאלוג, ומטבע הדברים לוקחים זמן ומאמץ) שכן בשיעור ממוצא הוא עשוי להיתקל בעשרות הפרות משמעת קטנות או גדולות (חניך נכנס באיחור, השני מתחצף, השלישי עונה לטלפון, הרביעי והחמישי מדברים באופן גס לגבי חניכה אחרת, חניך שישי מחליט לצאת מהכיתה, והחניך השלישי (הזה ממקודם...) עונה שוב פעם לפלאפון) ועל כן יש צורך בחידוד ובהגדרה מהם התנאים שמחייבים ומאפשרים כניסה לתהליך תיקון. בסדנא זו נגדיר יחד עם המשתתפים אלו אירועים דורשים תהליכי תיקון ארוכים ואלו לא.

מטרות:

- יצירת שפה משותפת וסגור לגבי "גבולות הגזרה" של קהילת החינוך
- היכרות עם תנאי הבסיס המאפשרים כניסה לתהליך תיקון באירועי הפרת סדר.

מרכיבי תפיסה ב'דרך כפר'

- תיקון הלב
- יצוג שלמות הורית

רשימת ציוד והיערכות מקדימה נדרשת

- תקנון קהילת החינוך [על המנחה להשיג את התקנון מבעוד מועד]
- לוחות מחיקים כמספר המשתתפים (ניתן להשתמש בדפים מנוילים)

- טושים מחיקים כמספר המשתתפים.
- דפים, כלי כתיבה.

מתווה הסדנא

שלב א: משחק חוויתי

דגש למנחה: לאורך כל הסדנא מומלץ לרשום הערות/תובנות/אמירות על הלוח – יסייע בהמשך.

המשתתפים יתחלקו לצמדים. כל המשתתפים עומדים בשתי שורות (כל צמד עם הפנים זה לזה). לכל משתתף נחלק לוח מחיק וטוש.

המנחה יקריא שאלות שונות מתוך רשימה ועל כל משתתף לכתוב על הלוח שלו תשובה במהירות האפשרית. לאחר שענה הוא יציג את הלוח שלו. במידה ובני הזוג ענו את אותה תשובה – הם יישארו במשחק. זוג שתשובותיו שונות – יוצא מהמשחק. הזוג שנשאר אחרון במשחק – הוא כמובן המנצח.

- (הדגש הוא לא על תשובה נכונה אלא על הזהות בין התשובות של הצמד.
- [מומלץ לטובת 'הרצה' להריץ 2-3 שאלות קלילות בלי פסילות - רק כדי לוודא הבנת כללי המשחק].

שאלות לדוגמא:

(המנחה יכול לבחור שאלות אחרות לגמרי... מומלץ לשלב בין שאלות יותר היתוליות (לטובת החוויה) לבין השאלות העוסקות בחקיקה הישראלית או בתקנון הקהילה).

שאלות חימום אופציונליות:

- קבוצת הכדורסל של המדינה?
- מי יהיה ראש הממשלה הבא של מדינת ישראל?
- לאיזו דת הכי הרבה מאמינים?
- הסדרה הכי מצחיקה בטלוויזיה
- אם היה לי מיליון שקל הייתי קונה...
- הדבר הראשון שאני עושה בבוקר...
- האפליקציה האהובה עלי באייפון

שאלות לגבי חקיקה ישראלית:

- מהי מהירות הנסיעה המותרת בכביש מספר 1 (ירושלים-ת"א)?
- בכדורגל – משחק השחקנים המכסימלי במגרש?
- במשך כמה זמן במוצע מתפוגגת השפעת האלכוהול, לאחר שתיית 2 פחיות בירה?
- באיזה 2 ימים בשנה בתי עסק חייבים לסגור על-פי חוק?
- איזה מהפרחים הבאים הוא פרח מוגן: רקפת/חמניה/גלדיליה
- אדם שהורשע בפלילים לא יכול לכהן בכנסת ישראל. נכון / לא נכון
- פתק לבן בקלפי הוא פתק פסול. נכון / לא נכון
- האם על-פי "חוק השמות" (שנחקק ב-1956) – ישנם שמות שאסור לקרוא לילדים בהם בישראל?
- לפי חוק רשות השידור (1965) – כמה פעמים במשך 10 שנים יהיה על אדם שבביתו טלוויזיה לשלם אגרה?
- תלמיד יושעה מבית הספר אם ...
- איזה נוהל קיים הכי לא מכובד בבית הספר?

נקיים דיון קצר על מהות החשיבות של שפה משותפת וסנכרון מלא בין אנשי הצוות – למה חשוב שתהיה אחידות? למה אחידות עשויה להיות גם מסוכמת בהקשר החינוכי? (האם בתהליך החינוכי נכון שיהיה חוק אחד שמתאים לכל החניכים – איפה המקום לשונות?)

שלב ב: מיפוי תופעות איתן או כצוות חינוכי מתמודדים:

נבקש מהמשתתפים להעלות תופעות שליליות שונות שאיתם מתמודדים בקהילה? מתוך הרשימה נבחר ב-2-3 תופעות ונתחלק לקבוצות עבודה. כל קבוצה תצטרך לענות על השאלות הבאות:

- הגדרת התופעה:
- תחום : מה מותר? מה אסור?
- מה הנוהל כאשר יש הפרה של האיסור?
- לאחר מכן, כל קבוצה תציג את עיקרי הדברים במליאה. נקיים דיון כללי בנושא:
 - האם היתה ביניכם הסכמה או שהתקשתם?
 - האם חניכים מכירים את גבולות הגזרה?
 - האם הם יודעים מה "המחיר" במידה והם חוצים את הגבול?
 - האם למחנך הפרטי יש מקום להתנהל באופן שונה מהתקנון שהוגדר? למה זה חשוב? למה זה בעייתי?

שלב ג: חידוד התנאים לכניסה לתהליך תיקון

- כאמור לעיל, ריבוי המקרים והישנותם אינו מאפשר למחנך להכנס לתהליך תיקון ארוך עם כל חניך וחניך ולאחר כל אירוע, לשם כך חשוב שנגדיר לעצמנו מתי מתאים לעשות תהליך תיקון:
- המנחה יגדיר מאפיינים שבעקבותיהם נבחר להיכנס לתהליך תיקון:
- הישנות אירוע מסוים מספר רב של פעמים
 - ריבוי אירועים מסוגים שונים אצל תלמיד/ בפרק זמן מסוים
 - אירוע קיצוני.

סגירה:

התמודדות של איש חינוך היא רבת אתגרים. המפגש הבלתי אמצעי של מבוגר ילד יכול להיות מצמיח עבור הילד או משתק. עלינו כמבוגרים וכמחנכים מוטלת האחריות לייצר עבור בני הנוער מסגרת ברורה בעלת כלי התנהלות ברורים וגבולות גזרה יודעים ומוכרים. רק לאחר שיהיו לנו גבולות ברורים, כל מחנך יוכל להגמיש את הכללים בהתאם לייחודיות המקרה והחניך המדובר.